

Alapítvány-bizonyítvány

„Miközben a fővárosi és megyei bíróságok által bejegyzett alapítványok száma lassan megközelíti a hateret, egyre több a vagyontól feléledő, működésképtelenné váló alapítvány. Az országos adatok szerint az alapítványok 90 százaléka csak gyűjti a pénzt valamilyen cél megvalósítására, s tíz százalék az, amely oszt is – méghozzá nyilvános pályázati úton – támogatásokat. A civil társadalom ilyen típusú szerveződéseinak jó része tehát alapítványi köntösbe bújtatott vállalkozás” – hívta fel a figyelmet a gazdasági furcsaságra a klasszikus módon, vagyonának hozadékát díjazásra és pénzbeni támogatásra fordító Szegedért Alapítvány legutóbbi, összevont elnökségi-kuratóriumi ülésén Bódi György titkár. (Olvasóink emlékeztetése idézzük, hogy az ülés után, október 19-i számunkban tettük közzé a felhívást, melyben az alapítvány ajánlásokat kér fődíjazásának kiválasztásához és három kuratóriuma díjazottjainak jelöléséhez. Ugyancsak akkor vált ismertté, hogy a Szegedért tevékenykedők többféle támogatási formára is pályázhatnak, akár közösségben, akár egyénileg.) Az említett ülésen arról is szó esett, mi várható alapítvány-ügyekben a közeli jövőben. Erről kérdeztük Bódi Györgyöt.

– *Úgy érthető-e akkori szavai, hogy szívesen venne némi szigorítást, például a működés szabályozásában?*

– A jelenlegi, igen liberális jogi és pénzügyi szabályozás kihasználható, ezért gyanús egy kicsit minden, ami ma Magyarországon alapítvány. Nem titkoltnak a kormányzat is rövid és hosszú távú szigorításokra készül – előbbiekre már 1992-ben számítani lehet. A helyzet egyértelmű rendezése persze csak egy általános, nonprofit törvény keretei között képzelhető el. Mivel a nonprofit szektor jóval szélesebb, mint amit az alapítványok befognak – hiszen számos karitatív, egészségügyi, művelődési és más tevékenység sorolható oda –, ezért e törvényben igen fontos volna külön meghatározni a közjogi és magánjogi, s talán még inkább a közhasznú és az ilyen minősítésre nem számítható alapítványokat. Csakis akkor lehetne ugyanis – mint a fejlett alapítványi kultúrájú országokban – kedvezményben részesíteni a közhasznúkat támogatóit, s csak az ilyenek forgathatnák vissza nyereségüket adómentesen céljaik teljesítésére. Sőt, még ezen felül kaphatnak-kaphatnának állami támogatást. Egy USA-beli, 1987-es példával szemléltetve: ott az alapítványok bevételeinek 44 százalékát ár- és díjbevételek, 32 százalékát az állami támogatás, 17 százalékát a magánadományok, 7-et pedig egyéb források adták.

– *Úgy informálhatta a közelmúltban az elnökség és a kuratóriumok tagjait, hogy miközben a nyári adóellenőrzés mindent rendben lévőnek talált, hasonlóan a tavalyi ügyészégi, törvényességi felügyeleti vizsgálathoz, némi vita adódott az adóhatóság és a Szegedért Alapítvány között.*

– Mi vitattuk, hogy díjazottjaink és támogatójaink adózzanak, s precedensértüknek tartjuk, hogy az adóhatóság észrevételünket elfogadta. Meg is jelenik majd ennek dokumentációja a Magyar Alapítványi Központ hírlevelében.

– *Az a mintegy öt millió forint, amelyet 1992-ben Szeged napján, március 12-én díjaz, illetve megpályázott támogatások formájában nyerhetnek el az arra érdemesek, nem lebecsülendő összeg. Milyen pályázatokra számítanak?*

– Inkább milyenekre nem! Ahhoz ugyanis kevés ez az összeg, hogy nagyobb beszerzéseket fedezzenek belőle a pályázók, vagy ily módon oldják meg egy-egy új tantárgy bevezetését, netán ebből fizessék intézményük működési kiadásait. De számíthat három kuratóriumunk belátására minden olyan művészeti, tudományos, társadalmi-állampolgári értelemben Szegedért munkálkodó közösség vagy egyéni alkotó, amely és aki e város hírét-rangját öregbítheti az alapítványi segítséggel.

Kft.-ben tilos...

Közjegyzés magánkézben

1992-től hagyatéki és okmány-hitelesítési ügyekben hiába keressük az állami közjegyzőt. Magán-irodában fogjuk megtalálni. A lakosság szempontjából igényesebb szolgáltatás részleteiről dr. Szolcásnszky Vilmostól, a Magyar Közjegyzők Egyesületének elnökétől kértünk bővebb felvilágosítást.

– A magánközjegyző-rendszer kialakításának feltétlen előnye, hogy gyorsabb lesz az ügyintézés, hiszen januártól minden közjegyző önálló. Irodát bérel, egyedül vagy társaival, alkalmazottakat szerződött, súlyos költségeket vállal, s ezeket akkor tudja megkeresni, ha hatékonyabban dolgozik. Jogszabály szabályozza az egyes közjegyzők terület szerinti illetékességét, ami azt jelenti, hogy egy közjegyző csak saját területére szállhat ki, de hozzá bárki mehet bárhol.

– *Az Igazságügyi Minisztérium rendeltetése a jelenlegi 160–170 közjegyzőnél 40–50-nél több közjegyzői posztot kíván létesíteni hivatkozással arra, hogy rugalmasabb és gyorsabb legyen az ügyintézés. Az új posztokat pályázat útján töltik majd be. A nyelvjogszabályos közjegyzők abba az előnyös helyzetbe kerülnek, hogy hiteles fordítást is készíthetnek, mely eddig az Országos Fordítóiroda monopóliuma volt. A magánközjegyzőség létrejötté mennyire fogja érinteni a lakosság pénztárcáját?*

– Jogszabály szabályozza a magánközjegyzők díjszabását. A nincs értékről szó, akkor idő szerinti díjért dolgoznak. Ha pedig történetesen hagyatéki ügygel fordul hozzánk valaki, akkor az

érték szerinti százalékot kell felszámolnunk. Három tételből áll ugyanis a magánközjegyző díjszabása: a munkadíjából, a költségátalányból és a ténylegesen felszámítható költségből. Az utóbbi a közjegyzői rendszerváltás nélkül is változna január elsejétől, hiszen a postai díjszabás megváltozik. De a lakosságot legjobban érintő változás az, hogy szemben az eddigi gyakorlattal, hagyatéki ügyekben regresszív lesz a közjegyzői illeték.

– *Ha néhány közjegyző társul, együtt fizethet irodát, tarthat titkárnőt, gépirónőt, kft.-t is alapíthat?*

– A magánközjegyzőség egy személyi szabad foglalkozásnak minősül. Jogszabály határozza meg, hogy társulás esetén számozva legyenek a közjegyzők, és hónapokra bontott beosztásban dolgozzák fel a hagyatéki ügyeket. A közjegyzői társulás lehetővé teszi azt is, hogy egy közjegyző nem zárhatja be az irodát 5 munkanapnál tovább anélkül, hogy helyetteséről ne gondoskodna. Esetleges visszaéléseket megelőzendő: a magánközjegyző sem ügyvéddel, sem jogtanácsossal nem nyithat közös irodát. A jogszabály szerint a közjegyzők munkáját négy szerv ellenőrzi. Sőt a jogszabályban az is szerepel, hogy minden közjegyzőt ellenőrizni kell legalább 4 évenként. És a közjegyzők kft.-t nem létesíthetnek.

SÓTÉR ERIKA

Templomaink tervezője

Schulek Frigyes emlékezete

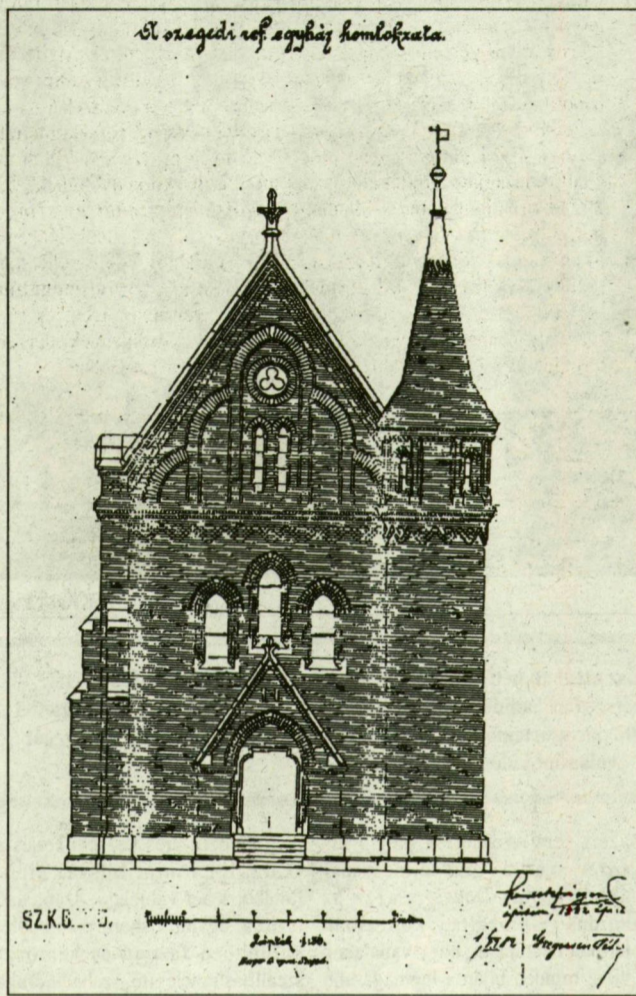
Schulek Frigyes építész, műegytemi tanár, akadémikus, a magyar eklektikus építészeti jelentős egyénisége 150 éve, 1841. november 19-én született Pesten. Tanulmányait Bécsben végezte, majd 1870-ben jött haza, és ettől kezdve Steindl Imre irodájában dolgozott. A Műegytemen a középkori építészeti tanszék vezetője. Számos magyar középkori építészeti emlék helyreállítására fűződik nevéhez: a Budavári Nagyboldogasszony templom átépítése, a jáki templom, a csütörtökhegyi kápolna, a kisszebeni templom, a lőcsei városháza stb.

Tervei szerint épült a szegedi református („kakasos”) templom, a Halászbástya, a Jánoshegyi Erzsébet-kilátótorony és több más jelen alkotás.

Schulek Frigyes a „kakasos” templom terveit 1882. április 24-én nyújtotta be. A kivitelezési munkálatokon Gregersen Guilbrand dolgozott, aki norvég ácsból lett magyar nemes, és Szeged újjáépítés előtti feltöltését végezte, de ő alapozta meg az első közúti hidat, és a körtöltési munkálatokból is jócskán kivette részét. (Nevét az árvízi emlékmű egyik posztamense is örökíti.) A szegedi templom építési felügyeletét Petsch Ede műépítész (a mai jogi kari épület tervezője) látta el. Az építkezést szorgalmazták, és 1882. júliustól kezdődően, a tél elejére jelentősen előrehaladtak. Gregersen egyidejűleg több lakóházat emelt Újszegeden.

A színes ablakok a budapesti Kratzmann-féle műhelyből kerültek ki, és ekkortájt a mester többször is megfordult Szegeden. Az oltár kőalakjait, a boltívek csúcsvirágait és egyéb díszítő kőfaragványokat fővárosi szobrász készítette.

A templom építésének előrehaladtáról a *Szegedi Napló* 1883. szeptember 12-i száma így számol be: „Befejezik a templom külső építkezését. A külső munkálatok a toronykorona kialakításánál tar-

„A szegedi ref. egyház homlokzata.”
SZ.K.B. 1883. Szeptember 12-én. Magyar Újság.

tanak. A toronykorona áll aranyozott toronygombból, egy vas-koronából és a csúcsban forgó aranyozott kakasból. Már csak a belső munkálatok folynak. Biztos, e hó végére kész a templom, és a királylátogatásra teljes pompájában áll a templom.”

Ez a gót stílusú templom minden szépségében az újjáépült Szeged egyik legkiválóbb díszes napjainkban is, külső és belső megjelenésében egyaránt. A királyt a templom teljes ékességében Balogh János egyházközségi elnök fo-

gadta, és vezette végig a mives alkotáson. A templom körül csinos parkot létesítettek – Schulek Frigyes még egy nyárfát is tervezett ide –, gránit kockaköves járdákat építettek. Az alaprajzában háromlevelű lóherére emlékeztető, bájos kis épület téglamegjelenése valami fennkölt ünnepélyességet sugall, tömegében, egész művészi megoldásában.

A nagy fogadalom (1880) megvalósítására, hogy Szegeden Fogadalmi templomot építsenek, több évtizeden át csak szerény

próbálkozások történtek. Létrehozták a templomépítő bizottságot (1908), amely felkérte Schulek Frigyeset a templom építészeti terveinek elkészítésére. Eme elképzelést Szegeden mindenki elfogadta, és Schulek Frigyesrel 1909-ben szerződést kötöttek a tervek elkészítésére. Vázlattevéit már ugyanaz év decemberében bemutatta, majd 1911-ben a részletes kivitelezési tervek is.

A terv gipszmodelljét is kiállították, amely mindenkinek tettett, azonban a kivitelezési költség majdnem kétszeresére rúgott volna az előirányzatnak. Hosszú huzavona után sem jutottak dűlőre, és az egész bonyodalomnak Schulek 1912. augusztus 18-án keltezett levele vetett véget: „Életem nyolcvanadik évében ily hosszú időt igénylő, nagy feladatra vállalkozni nagy könnyelműség volna. Ilyen korban az élet fonala már foszlásnak indul, és meglepő hirtelenséggel megszakadhat... Azon alaposan megfontolt kéresemmel fordulok Szeged város közönségéhez, miszerint a munkának most beálló újabb szakaszában való közreműködés kötelezettsége alól engemet felmenteni, valamint a kötött szerződést felbontani méltóztatnék...”

Egyes (meg nem erősített) vélemények szerint a Schlauchházat (Victor Hugo – Deák Ferenc – Híd u.) szintén Schulek tervei szerint építették fel.

Végül a város 1912-ben Foerk Ernővel kötött szerződést a Fogadalmi templom felépítésére, ami – hosszú buktatókon át – meg is valósult 1930-ra, jelen képében.

Schulek Frigyes 1919. szeptember 5-én halt meg Balatonlellén. Mellszobra – Stróbl Alajos alkotása – a szegedi Nemzeti Emléksarkom déli oldalán látható.

BÁTYAI JENŐ

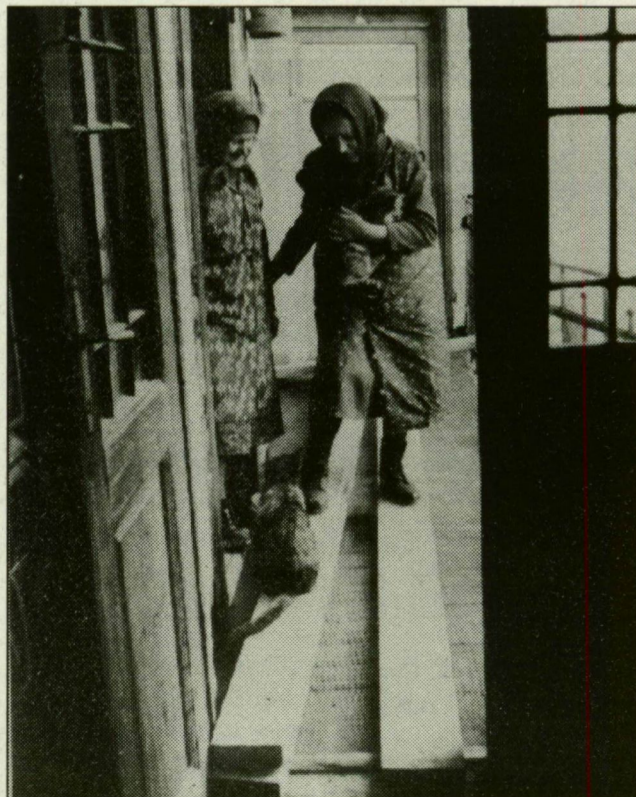
„Ha szárnyam nő, majd kiröpülök”

„Felújítás, bentlakással

Az idős bácsi nehézkesen lehajol, és végighúzza ujját a padlón: a szekrény alját fehéren lepi a por, pedig a lakásban szemmel láthatóan nagy gondnal takarítanak. Odakint dolgoznak a munkások, verik a házról a régi vakolatot. Részleges felújítás...

tudjanak tenni? Az emelet függőfolyosója friss betonra vár. Most leginkább árokra hasonlít, az alján négyzetáras acélháló, úgy egy arasz mélyen. Hogy mégis járható legyen, három-négy pallót fektettek

rá, az egyik oldalon kettőt egymásra borított valaki, a folyosó fele „Jyukas.” De ahol megvan a négyes sor, a lakások küszöbétől még jó harminc centimétert így is ugrani kell a pallóig. Elképzelem a

FOTÓ: SOMOGYI KÁROLYNÉ

Az épület majd száz éves, lakói sem sokkal fiatalabbak. „Én a hatvanöt évemmel még nem is számítok itt öregnek!” – mondja nevetve egy néni. A függőfolyosó dűcgerendáit nem tegnap állították, az idő meglátszik a megbarnult faoszlopokon is.

Az udvaron munkagép foglalja a helyet, építőanyagot emel a tetőre, ki kell cserélni a régi cserepeket, elkorhadrt tartószerkezetet. Ha kilép valaki a földszinti lakások egyikéből, ajánlatos fölneznie, nehogy a nyakába pottyanjon valami nem várt meglepetés. Persze a munkások azért vigyáznak, de

a hetven-nyolcvanéves emberek nyugalma oda van, mióta elkezdődött a felújítás.

„A szomszédunk egy idős, nagyothalló néni. Nem is tudta szegény, mi történik, aztán az egész lakását ellepte a por, még a tejet is ki kellett önteni...”

Az egyébként is szűk szárazkapualjban állványerdő sűrűsödik, aki be akar jutni az udvarra, kerülgetnie kell a dűcokat. Egy idős úr emiatt is nyugtalan: infarktusos volt, két-három havonta mentő viszi be oxigénkezelésre. Olyankor hordágyra teszik, mert nem tud a saját lábán menni. Most talán ki sem férnének. Reméli, addig nem lesz rosszul, amíg be nem fejeződik a munka...

A házhoz kívülről nehezen lehet hozzáférni: a forgalmas sugárutat nem szűkíthetik a felvonulási területtel. Most a tűzfalon és a tetőn dolgoznak, úgy mondják, elég jó tempóban tudnak haladni. A lakókkal szót tudnak érteni, persze

idős, érzékeny emberek, nehezen viselik el a zajt, de mit

konyhaajtón kikukkantó aprócska néni, amint naponta átszökken a kis árkon. Elég egy rossz lépés... az idős ember csontja könnyebben törik. Előbb gyanakodva azt mondja, hogy neki minden nagyon jó, később nevetve teszi hozzá: „Ha szárnyam nő, majd kiröpülök!” – és lemutat a vaskorlátot át az udvarra.

Az emeleten lakik még egy rokkant nyugdíjas férfi, azt mondja, mióta fölszedték a folyosót,

nem volt a lakásán kívül.

Egy házaspár megfigyelte, hogy a szemközti panelházban sok az üres lakás: akkor miért nem költöztették ki őket? Attól rettegnek, hogy tavasszal már bent, a lakásokban folytatják a munkát, azt pedig már igazán nem tudnák elviselni.

Az IKV illetékesétől megtudtuk, erről szó sincs. Az épületen csak részleges felújítást végeznek, újravakolják a külső falakat, kicserélik a függőfolyosó legfontosabb szerkezeti részeit, és a tetőt is rendbe hozzák. Belülre nem mennek. Nem is tehetik, mert akkor meg kellene szüntetni a földszinti lakásokat, mivel már alagsorinak számítanak (padlószintjük az utcai járda alá került).

Ilyen munkáknál nem szokás kiköltöztetni a lakókat. Az új túloldalán pedig nincsenek váltólakások, amelyeket ilyen célra tartanak fenn. Nem marad más hátra: a kellemetlenségeket el kell viselni...

NY. P.